

Copyright: Krizsa Katalin

A nyelvek közös gyökvázai: a magyar és a héber gyöknyelv.

Gyöknek (gyökváznak) az egy vagy kétszótagú szavak mássalhangzóit nevezzük. A magánhangzóval kezdődő gyökszavak mindig csak egy mássalhangzót tartalmaznak s az általános magánhangzó jel az X. A kigyűjtés forrása egy 50.000 szavas magyar-angol kéziszótár és a 6 kötetes Eliezer Grósz féle héber-magyar szótár volt.

A héber szavakat nagyon könnyű magyarosan fonetizálni s ezt a kiejtést Izraelben is mindenhol megértenék.

A héber szavak A-Á, E-É, I, O, U magánhangzókat tartalmaznak. Mindnek van torokhangú párja is. A lágy magánhangzók rövidek és hosszúak lehetnek s emellett van néhány kiejtési változat is. A kemény torokhangok használata azonban már inkább csak a héber betűírásban fontos, mert – legalábbis az európai származásúak kiejtésében – eltűnőben van a különbség. A Gyöknyelvészeti című könyvemben elkülöníttem ugyan a lágy és kemény magánhangzókat, de a nagyközönség megértését óhajtó munkáimban egyszerűsítetek. Egy fontos megjegyzésem még: a héber nem ismeri a „magyaros”, mély A-t, minden A-nál rövid Á-t mond.

A magyarban további két magánhangzó van: Ö és Ü. Mivel bizonyított, hogy az Ö az O-nak, az Ü pedig az U-nak utódhangja, ezek nálam egy oszlopba kerülnek. A héber-magyar összehasonlító táblázataim tehát 5 oszloposak. A szavak elosztása a gyökszavak, vagyis a szó első magánhangzója szerint történik, így:

A-Á	E-É	I	O, Ö	U, Ü
al, ál	el, él	iga, ív	oda, óra – öt, őz	utó, út – ül, úr
zaj, száj	szem, szét	vész, víz	kor, kór – tör, tör	sut, kút – fül, hül

A magánhangzók alapján történő szótári beosztás mindjárt egybe is gyűjti a szóbokrok elemeit az A-Á körül, aztán az E-É körül, stb. S ezzel a gyöknyelvek ősi flektálását „leplezi le”. Ez még a láncragozóvá továbbfejlődött gyöknyelvek esetén is így van, amelyek ma már nem, csak a múltban flektáltak. Ilyen az összes láncragozó nyelv.

S bár a vízszintes 5 oszlopos elrendezés a láncragozók több tízezer szavas szótáraiban nem alkalmazható, a finn szótárkészítés függőleges módszerével is egymás közelébe kerülnek a szóbokrok a-e-i-o/ö-u/ü magánhangzós egységei.

S hogy mennyire hiányzik a nyelvi alapok megértése a hivatalos nyelvészetből, arra a legjobb példa a finn. Ennek szótárai, valószínűleg a 400 éves íráskezdet hagyományai alapján, hasonló rendszert követnek, mint amit én egyedül dolgoztam ki. Pedig finn szótárt, addig még, nem is láttam. A gyöknyelvészeti a képzett szavakból csak a legrövidebbekkel foglalkozik, s a ragozott szavakkal egyáltalán nem – megengedheti magának vízszintes beosztás alkalmazását. Hiszen a kéziszótár 50.000-es szóállományából „csak” 7300 rövid szót vettünk fel és hasonlítottunk a héberhez.

Az IND-FN nyelvészek azonban még akkor sem hajlandók tudomásul venni egy nyelv gyöknyelvi szerkezetét, ha a szótári beosztás kifejezetten erre utal. Sajnos a magyar szótárak nem is gyöknyelvi beosztásúak (mint a finn).

***

A rejtett gyökszavakat (amelyek csak továbbképzett, hosszabb szavakban jelennek meg (mint pl. az „öb-”: az öböl-ben) – ez a táblázat nem tartalmazza. Akit érdekel, a Gyöknyelvészeti 1041-1063. oldalán (az utolsó fájlban) találja meg mindet.

A magánhangzóval kezdődő magyar-héber gyökök: XB/V, XC/Cs, XD, XP/F, XG/Gy, XH, XJ, XK/Ch, XL/Ly, XM, XN/Ny, XR, XS, XSz, XT/Ty, XZ/Zs (16 db).

Megjegyzések: a kettős mássalhangzók legtöbbje **nem hosszú mássalhangzó** – ez alapján téves felfogás – hanem két gyökszó összege. Pl. az **al** (rá) egy gyökszó, **ál** = fel – ez is. Tehát az **áll** nem gyökszó, hanem összetett: **alál** = rá és fel (a lábán).

A piros sorok a héber szavakat tartalmazzák. **Ferde-piros** akkor, ha nem találtam valószínű kapcsolatot a magyar szóval, de azért odaírtam a hasonló értelműt. A magyar szavak feketék. **Ferde-fekete** a biztosan idegen szó, amit mégis belevettem a táblázatba, mert nagyon régen használjuk. A kék színű **mx-, nx-, hi-, kx-** a héber szó elején azt jelenti, hogy mindezek csak igei előljárók – nem tartoznak a gyökvázhoz.

A héberben kétféle V van: 1. Európai eredetű az angol, német, stb. nyelvekből ismert **W**, amely eredetileg csak diftongus (kettős magánhangzó) volt és **O/U** nak ejtették. (Vas megyében ma is kettőshangzó: „jóú-uan”). 2. Afrikai eredetű a **B/V** változó hang, amely csak lassan terjedt észak felé – s a finnugor-mínusz-magyar: FMM) nyelvekbe fel se jutott. A kétféle V másféle szavakat alkot és egészen másképp viselkedik a nyelvekben. A magyarban a W és a V is megvan, csak nincs kétféle betű hozzájuk. Én ebben a táblázatban, a jobb megértés kedvéért, visszavarázsoltam a W-t.

Egyedülálló magánhangzó gyökök				
			<i>jasán = régi, elavult</i>	
			ó! /indulatszó, lemondás/	
ha-, he- = a, az – ez			hi, hu=ő hn, nn	
a /az/	e /ez/		ő /személyes névmás/	
zu! = az a!	ze! = ez e!	i = romhalmaz /torokhangú i/	ho!	
a! /ott van!/	e! /itt van!/	<i>már nincs meg</i>		ú! /jaj!/
	ha-? = -e? de	i = sziget, sakál/hang/, nincs, -talan, ha /lágy i/		
	-e?	<i>elszigetelt tárgy, vagy hang</i>		
Az X+egymássalhangzós vázak gyökszavai				
XB/V				
A magyar nem, de a héber külön betűvel jelöli a V-t és a W-t.				
	ev = új hajtás	iwá=elferdítette	hov=öl, kebel	
	év /visszatér/	ív /hajlik/	öv /körülvesz/	
	navá = ugat	iwá = kívánta	ov=tömlő, owi=vastagság	
	eb /vau-vau/	ív /-ik, ráhajol/	öv /körülvesz/	
aba = apa	oved = elvész	nav'á = folyik	ove = akarja	
Aba /-újfalu/	evő /megeszi/	ívó /iszik/	övé	
XC/Cs				
adsán=szeplős, otes=betakar		Cs~DS,TS	adsán=szeplős, otes=betakar	
acsa /lapu: szeplős/ Acsa /falu/			öcs /szeplős, betakarják/	
éca=faanyag, otes=tüszög			otes = betakar	
ács /kopog/			ocsu /törmelék/, Ócsa /ósláp/	
XD				
megvan	állandó	éppen most	így alakul	be van fejezve
A-Á	E-É	I-Í	O-Ó, Ö-Ő	U-Ú, Ü-Ű

alá = átkoz	olár = zsebkés		olá = áldozat, 'felszáll'
aló /mars!/ aló	él /éles/ él		öl /megöl/ öl

XM

ma se...=az ami		hine = íme		
ama		íme		
	em = anya	ima = anya	om = nemzet	
	emu, Emő	ima /jaj anyám/	óma /déd-, ósanya/	

XN/Ny

	ani = én	on = erő	on = erő	uná = kínozott
	én	ín	ön /-maga/	ún
anijá=sírás, aná=válaszolt rá		injen=érdeklő	on = erő	uná=sanyargatott
anya		íny /ínyes/	ón, ön /hal/	ünő /szarvas ünő/
			on = vagyon	
			ón /bronz: ötvöző fém/	

XR

ará=átöntött	órek = /vér/ ér	eruj = leöntés		ár = kiürített
ár /árad/	ér /oda- folyik/	ír /gyógy/ író /túróról/		úr
ari=oroszlán	ér = élénk		ér = éber	úr = fény, tűz
ár /szúr/	erő		őr	úr /'a tűz az úr'/
arai=ideiglenes	or = fényes	ari=oroszlán, eruj=átöntés		ore = letép
ara /menyassz/	ér-ik gyümölcs	ír /körmöl és 'befest'/		ürü /herélt/
	ar'á = föld /arám/		orlogin = falióra	
ár, áru, ár /ter.egys/	ér /megéri/		óra	

XS

et = ásó	et = és, még	is, isá = ember	is = ember	T/S hangvált
ás, ásó /üt/	és	is /mások/	ős	
	esed=vízesés, gesem=eső			
	eső			

XSz

aszá=csinálta	szoed=táplálkozó	soew = szívó	aszif = ősz	szohe = úszó
aszu	esz /evő/	isz /ivó/	ősz /begyűjtő/	úszó
aszif = ősz	széchel = ész		széva=ősz haj	uszá=készítik
ász /kártya/	ész		ősz /haj/	üsző /fiatal nn/

XT/Ty

at=ráveti magát	et = még, ezt		at=lecsap rá	at = lecsap rá
át	ét /étel/		öt /öt karom/	üt
ata=beburkolta /torokhang/			oto = öt	atá=jön /arám/
atya			öt	út
		iti = lassú	iti = időszak	ata=mostantól
		Itil /folyó/	óta	utó

X-Z/Zs

áz=menedéket keres		íz, izá = kecske	óz = menekül	m'íz=merészel
áz -ik		íz	őz	űz
zo, zu = az!	éze = melyik?	ézer = támasz		úz = bátorság
az	ez	íz /izület/		úz /nép/
áz = erősödik		azuvi=elhagyott		
ázsió		Ézsau		
aszía = tevékenység				
Ázsia				

Mássalhangzóval kezdődő gyökök

W és B/V csoport

A V-vel kezdődő magyar szavak valójában W-t tartalmaznak. Ezek csak úgy rokoníthatók héber szavakkal, ha leválasztjuk a kezdőhangot. (Pl. a vesz-re „esz”, a wér-re „ér” alakban keresünk rokonszót.)

A héber B/V változó hang V-je soha nem lehet kezdőhang. Igaz, W-jük is létezik, azzal viszont mindössze 6 héber szó kezdődik. S pont ez bizonyítja, hogy csak jövevényszavak. A kiejtésben nincs különbség a kétféle V között. Ezért később, de inkább csak a szavak belsejében, a héberben is a B/V betű használata került előtérbe.

WX és B/V-X

navá = ered	we = és, majd...		bó = jön	
-va, -vá	-we, -wé		wő /veje/	
b' = -ba, -ban	b' = -be, -ben /csak előrag lehet/	ma b úa=forrás	bos = csalódik	
-ba, -ban	be-, -be, -ben /elő- és utórag is/	bő	bú /bús/	

WW és BB

		waw = horog		
		wíw, wíwó		
	meví = vivő	waw = kampó		
	wewő	wiwő /karam/		
babúa = hólyag		waw = horog		babúa=hólyag
bab		bibe		bubó /pestis/
babúa = buborék		bív=csatorna		bív=csatorna
báb		bibi /seb/		búv /-ik/
buba = baba	buba = baba		babúa=tükörkép	babúa=hólyag
bábu. baba, bába	bébi		bobó /majom/	búb

B-C/Cs

bocéa = kivitelező	béca=tojás, pénz		béci=tojásdad	bucá=befejezett
bács /pásztor/	becs		bocs /medve/	búcsú
bocéa=kenyérszegő	bicur=erődítmény			
bácsi	Bécs			

WD és BD

ad = zsákmány	wadai=biztos	boded = magányos	budád = elkülönült	
wad	wéd	bide /ülőmosó/	bódé	Buda

badá = ráfogta		boded = elkülöntülő		
wád		budi /WC/		

W-G/Gy és B-G/Gy

ata, at = te	taví=vigyél!	taví = vigyél!		
/te/ wagy	wégy	wígy /vigyél/		
tavah=levágta	pag = vége		boche = sír	bikbuk = buborékol
wág	wég		bög	búg /és üzekedik/
taawá = vág		piká=felfakadt		
wágy		wíg		
wachi=vagy...	bag = élelem		bag = élelem	paká = felrepedt
wagy...	begy		bogyó	buga
pigul=utálatos		peka=bimbó	pkaát=gomolyag	pkíjá=göngyöleg
bagó		bigyó /szleng/	bog, bög	bugyi

BH

			bahur / bahurá = ifjú / bakfis
			bohó

WJ és BJ

waw = kampó	bó=jön, benne		balúa = lenyelt	havuj=eldugott
wáj	wej /vő/		boly *	búj /-ik/
wáj = jaj!				
baj				
m'vujár=gödrös	bíja=közösülés			bíja=közösülés
waj	báj			buja
bijúv = kanális				
Baja /oldalág/				

*A héber (és a Vas megyei kiejtés) elárulja, hogy a „boly”-t miért nem j-vel kell írni.

WK és BK

navak = kiürül	beká=mért.egys			
wak	wéka /kosárka/			
bakár = marha	bek'á=hasadék	baká = kitört	bokéa = áttöri	bik'á = völgy
bak	béka /szája/	bika	bök	bukó
biká=széthasította	bik'e=elsiratta		bkiá=széthasítás	
bakó, baka	béke /poraira/		boka /csuklik/	

WL és BL

b' = -val, -vel	movil = húz		muv'ál=elvitték	
-val	vele, -vel		-ból, -ből	
n'velá = hulla	muvlá = bemélyített			
wala /völt/	wél			
walád=újszülött	havilá=köteg			
waló, /el/waló	velő			
uvál = patak		waw = kampó		
wályú		wiola /nektárcsúcs/		

bál = nehogy!		blí = nélkül		
bal		bili /pelenka nélkül/		
bul = tömb	bil'á=einyelte	muvlá = bemélyített		
bála	bel, bél	biló /ez is bili/		
baál = tulajdonos, férj				
Baál	Béla			
balál = összekeverte				
bál				

WM és BM

ám = tömeg		paamón = harang	pum = száj
wám		bim-bam	bum! /bekapta/

A BM gyök a héberben nincs kifejlődve, s a magyarban is szegényes. Az ok: mindkét mássalhangzó afro-sémi előrag – tehát eredetileg nem volt szóalkotó funkciójuk.

WN és B-N/Ny

ani = én	bén = ...éves		onijá = hajó
wan	wén		won
we = és, majd			naá = mozdító
-ván, -vén			wéna, won
mevin = hozzáértő			
bán /-ik/			
on = bűn	m'aben=megkövesedik		on = bűn
/meg-/ bán	béna		bűn
b' = -be, anijá = sírás			on = bűn
banya			bunyó /szleng/
banuj = épített			
bánya			

WR és BR

er, ará = éber	gever = legyőz		boer = égő
wár /várja/	wer		bor /vörös/
biranit = vár	wrid = vérér		or = bőr
wár /épület/	wér		bőr
ará = letépte	bár = a része	birjá=étel, birá=főváros	baru=teremtény
war /seb/	bér	bír /van neki/	bürü /birka/
brám=ámbár	bár=fia, része	b'ír = barom	bere=erdőt irt, boer=paraszt
bár /ámbár/	bér /sógor/	ki- bír	búr /paraszt/
barón = báró		bore=teremtő	
báró		bíró /aki dönt/	

WS és B/VS

as = moly	es = tűz		bos=csalódik
wás	wés		bús
esi = tüzi	baás = búz		bis = rossz
was	wese		busa /nagyfejű/

	weset=nyelőcső			busál=megfőtt
	wéső /vésett/			busa /hal/

WSz és BSz

	osze=megteszi	meví = visz	bosz = tapos	
	wesz	wisz	bősz	
	aszón = vész	saawá=viasz /szívott/		
	wész	wiasz		

WT és BT/Ty

	hevet = ütés, lever	wikúah=vita	avot = ősök	
Wata	/el- le-/ wét	wita	vót /nyelv/	
boet = rúg	we tu lo = semmi több!		boet = rúg	
Batu /kán/	wétó		bot	
bat = ...éves	nevet = csíra			
báty	/ki- el-/ wet			
batuhá=biztonság	bite = kiejt			
batyu	betű			

WZ és B-Z/Zs

weszet=rendszer		meví = visz		
wáz		víz		
wáza = váza		ez, iza = kecske /hús/		
wáza		wiza /Huso/		
		bizá=zsákmány		b'ás=dögszag
		bíz -ik		bűz

C/Cs gyökcsoport

CsX

cé = menj ki!			cé=menj ki! coá=bélsár
csá!			cső

Cs-B/V

cove = befest			cuv'á = festett
csáb /-ít/			csóva /szivárvány/
cove=sereglik	céve = dagadt	cove = sereglik	
Csaba	cséve	csibe	
corer = maró			
csáva			

C/Cs-C/Cs

	cece = duzzadt	cece = duzzadt	cece = duzzadt	
	cece /légy/	cica	coca	
	cece = duzzadt			cac=kibukkan
	cécó /szleng/			cuca /kis bot/
caácúa=játék	caácúa=cicoma		cic = bimbó	cac=előbukkan
csacsi	csecse	csicsa	csöcs	csúcs

CD

cadá=lestek rá		cud=csapdába esik		
céda			csőd	
			cidá=vadfogás	c'adá = lépés
			csoda	csúd

C/Cs-P/F

caf = úszik		cupá = bevont		
cápa		cipó		
caf = felszínre jut		cipá = befedte		
caf /későn herélt juh/		cipő		
caf = eláraszt		cuf = méz		cuf=elárasztott
csap /víz/		csíp /-csup/		csupa
cofe = előrelát	cip=fésűsgyapjú	cupá = befedett		
csáp	csepű	csipa		
	cifcef = füttyült	cupá = befedett		
	csép /hadaró/	csípő		
cefá = vipera		cefá = vipera		cafi'a = trágya
/rá-/ csap		csíp		csúf

C/Cs-G

taaszijá = ipar		tisza=járat, og=körtbejár		tusz = repülj!
cég /tesz-eg/		csiga /toszoga/		cúg /túszog/

C/Cs-H

	eszek = cég	cah = tiszta		
	céh /teszeh/	ciha /ágynemű/		
	cahúv=haragos?	cahúv=haragos, pah=bádog		cihe=kiszáradt
	cseh	csihi-puhi		csuha /kukorica/

C/CsJ – nincs magyar szó

cijud=felszerelés				
csaj /szleng/				
Bár a héberben vannak szavai, de a „újabb” mássalhangzót a CJ egyet sem vesz fel.				

C/Cs-K

c'aká = kiáltás			cé, cí=takarodj!	
cakó /kelepel/			coki	
			coek = kiabál	
			csóka	
cok=szorultság		cok=szorultság	ciklon=tarisznya	cak=szorogtat
csákó		csik	cók-mók	csuk
cok=szorultság		cuk='szorongatott'	coek = jajgat	
csak		csikó /féloldalt ugrál/	/bika/ csök	
		cuk = kínoz	n'siká = csók	tsuká = vágy
		csík /hal, bogár/	csók	csuka

C/Cs-L

coléa = sántít	cél = árnyék		cole = vízmélység	
csalé	cél /irány/		col /hosszmért/	
coléa = sántikál	coléa = sántikál			
csal	csél /-csap/			
calá = sültűs	cela = bukás			
csali	csel, Csele /patak/			

C/Cs-M

		cimed=összekötötte	cómet=csomópont	
		cím	csomó	
				cum=böjtöl, cemege=gumi
				cumi

C/Cs-N/Ny

		m'cajec = cincog		
		cin-cin		
		ciná = fémtok		
		cín		
		m'caltáim=cíntányér		
		cin /tányérok/		
	ciná = elrejt	cin'á = rejtettség		
	csen	csín, csíny		
		cuján = kijelölt		
		ción /Izrael földje/		
		ciná = hideg		canúa=szerény
		cián /kék, halál/		csúnya

C/Cs-R

készár=császár	corev = maró			cir = tengely
cár /k'szár/	cser /ben hagy/			csűr /csavar/
	corev = csíp	icur=kisajtolás	cár = szük	
	cser /fa/	csíra	csór	
	corev = csíp			cror = köteg
	csér /madár/			csűr /tárol/
	cará=vetélytárs		córech=szükség	
	csere		csór	

C/Cs-Sz – héber gyök nincs

	cece = duzzadt		soter=rendőr	tasus=gyenge
	csésze		csósz	csúszó
	tistus = eltörlés			tustás = elkent
	/el-/ csesz			csusza

C/Cs-T – héber gyök nincs

tastit=alapzat	cét = kimenés			
csat	cet /kirepül a vízből/			

	taasze=hajrá! pet'a=hirtelen		
csata	csete-paté		

CsZ – héber gyök nincs

		tasus=gyenge, horpi=téli, csíz	tasus=legyengült
		csíz	csúz

D gyökcsoport

DX

	du = kettős	dijó = tinta		du = kettős
	de...	dió /lé/		duó
dá = tudd meg!	di=amely /arám/			dubá=medve
dá-dá!	de /szép!/			dú /vad/

D-B/V

		duvdeván=cseresznye	dobéa = bőség	
		dib-dáb	dob /hajít/	
		dvikut = ragaszkodás	dawád = kovács	
		díva	dob /hangszer/	

D-C/Cs

dac = ficáncol	dica = öröm	dica = öröm		djóta = emelet
dac	Decs /falu/	dicső		dúc

DD

dad = mell	dida = tipegett	didi = enyém	doda=nagynéni	dad = mell
dada	dedó	didi /cici/	dodó /galamb/	duda /szopás/
dá = tudd!	dod, doda=bácsi, néni			
dá-dá!	déd /dédelget/			

D-P/F

			dofek=kopog, bever
			döf

DG

	dug = halászik		dag = hal	dag = halászott
	Dég /falu/		dög /partra vetett/	dug
				dug = halászik
				dugó
				dag=lehalászta
				duga /dugába/

DH

		dahusz=fojtó levegő	dohe = eltaszít
		doh	düh

DJ

		dáj = elég, dájis = gabona	
		díj /munkabér/	

DK

dak = vékony	dak = mérlegel			
dákó	diák			
dach=elnyomott				
dák /nép/				

DL

dlil = fonal	dlí=vízmerítés, vödör	dlí = vödör	daláhat=lefolyó
dal	dél /-ben/	dől	dülő
	dál=szegényes		dole = kimerít
	dél /égtáj/		dül
dilá=megmentette, kiemelte			daluk=felgyújtott
dalia	deli		dúl

DM

dám = vér			domi = csend
dám /vad, vörös/			dóm
dmut = alak			dome = hallgat
dáma			dom=hallgass!
			Döme
			duma /szleng/

DN

dán = dönt				d'ná=ez! /arám/
dán /nép/				Duna
			domi = csend	t'iná = feltöltés
			Don	düne

DR

dur = körfonás	dorech=rátapos	dirdur=gurulás	dor=nemzedék	dirder=legördít
daru /forog/	dér	dir-dur	dór	dúr /hangzás/
darusz=széttaposott			dardak=gyerkóc	
dara			döre	

DS

	das = csépel			dese = fű
	Dés /falu/			dús

A DS-nak a falunéven kívül összesen két magyar szava van: dús, dúskál.

DSz

		diszkit = tárcsa		
		dísz		

A DSz gyöknek a héberben is és a magyarban is csak 3-3 szava van. Ok: a D és az S/Sz kb. egyidőben, de nem azonos geográfiai körzetben differenciálódott a T-ből.

DT

		diéti = diétás		dut=kikövezett gödör
		diéta		dutyi /szleng/

A D az ősi T késői leszármazottja, ezért az együttes gyökképzés esélye csekély volt.

D-Z/Zs – héber gyök nincs

	desen=bőséges			
	dézsza			
Azért nincs héber szó, és magyar is csak egy, mert a Z/Zs a legújabb mássalhangzók.				

P/F gyökcsoport

P/F-X

efi = ág, faág		efi = ág	pe = száj	puh = fúj
fa		-fi, fia, fiú	fő /feje/	fú
paá = kiáltott			po = itt	hofe = befed
pá-pá!			fő	fű
			paul = elkészített	
			fő /fől, főzik/	

P/F-V

paá = kiáltott				
páva /rikácsol/				
PB gyök finben, magyarban, héberben nem létezik. A magyar páva is idegen szó.				

P/F-C/Cs

pacá = feltörte	poce = kinyit	puc = szétszór	poce = kinyit	pacum=hasított
pác	peca	pici	pöce	puca /gyomor/
pac = szétszórta	puc = szórt	poce = szór	puc = terjeszt	
paca	Pécs	piac	póc /gyakori hal/	
		pocéa=megsebez		
		pióca		
puca = nyitott		poce = kinyit	puc = szétszór	
pacsa /kendő/		picsa	pöcs	
picá = elégtételt ad		picá = feltört	puc = szétszór	
pacsi		fics /úr/	föcs /tej/	

P/F-D

padá = kivált	padáhat=fejtető		padán=földmérték	
pad	fed, fedő		főd /föld/	

P-P/F

aba = papa		piapá = behatolt	pip = bojt	pipija = száj
papa		pipa	pofa /szakáll/	púp /csücsörít/
pe, pipija = száj		pipijot = két éle	pipija = száj	
pap, pápa /beszél/		pipi /csőr/	pópa	
	piapá=bugyborékol	pipi = pisi	puh = fúj	puh = fúj
	pép	pipi /pisi/	popó	pufi

P/F-G/Gy

		pag = elillan	pogéa = megtámad	
		fogy	fog /a foga/	

	pen = nehogy!		pone = fordul	
	fene		fon	
	fény = tű			
	fény			
	pin = tű		pone = abbaahagy	
	fenyő		póni /kicsi ló/	púny /lusta/

P/F-R

poer = kitát	pore=rendbontó	pirkesz=pirosít	pudrá = por	poréa=rendbontó
pár /kettő	per, pör	pír	por	fura
poret=felsorol	peret=aprópénz		bur = paraszt	
pár /néhány/	pér /pikkelyes/		pór /paraszt/	
parich=omlós	pore = felszakít		poréah=virágzó	
pára	per /pl. 2/3/		póré /hagyma/	
pir = lyuk	hofer = fúr		pri'á=felfedés	hofer = fúr
far	fér		pőre	fúr

P/F-S

pasá=vétkezik	pispes=keresgél	pésa = bűn	poser=langyos, olvad	
pasa /basa/	fésű /tetű/	pisi	fos	

P/F-Sz

		poszek=abbaahagy	piszéah=bicegő	
		pssz!	pösze	
	paszá = kiterjedt	pisz = darabka	piszá = csík	pisz=darabka
fasz	fesz /táv/	pisze	posz /méh/	puszi

P/F-T/Ty

pat = morzsa	paut = apró	paut = apró	ptí'á=meglepetés	pet'a=hirtelen
pát /ásvány/	pete	piti	potya	fut
patúah=nyitott	peti = balga	pita = lepény	pita = lepény	pituj=csábítás
pata	Peti	pite /lepény/	pót /kenyér/	fűt

PZ/Zs

poszeh=ugrál		paz=színarany	pozel = kancsalít	
fáz /-ik/		píz /péznz/	póz	
		poszel=alkalmatlanná tesz		puzár=felosztott
			főz /megdermeszt/	fűz /-fa/, fűző

G/Gy gyökcsoport : G/GyX

gee, geá=büszke, gőgös		djah=siklórepülés		goe=emelkedik
ga-gá /liba/		gyí! /gyíja!/		gyú /-fa/

G/Gy-B/V

	gav = hát/a/		gew = belseje	gáv=külső rész
	géb /hal, hajlott/		göb /köb/	guba /ruha/
	gowe = kimúlik			gavus = kitöltött
	gebe			gubó

gvavá = rözse				gove=pénzbeszedő
gyáva /gyenge/				guba /pénz/

G-C/Cs

			guc = kistermetű	
			góc	

A héberben csak egyetlen szó van: guc. Ennek ok az, hogy a GC valójában GTSz váz.

GD

		gdí = gida	gadá = folyópart	
		gida	Göd /Dunánál/	

G/Gy-P/F

	gaf=kar, guf=test, testület			
	gép			
	djofi = szívócső			
	gyep, gyöp			
	gapá=folyópart			gofrit = kén
	gyepü			gyufa /kénes/

G/Gy-G/Gy

	garón = gége	gi'agá = gágog	géa = gógös	gi'agá='gágog'
	gége	giga	góg, Góg	gügye
			gehá=gyógyulás	dug = halászik
			gyógy	gyug /dug/

GH – magyar szó nincs

GJ – magyar gyökszó nincs

			goj = nép	
			goj /gyűjtött/	

Magyar és héber **GK** szavak sincsenek (a G hang túl későn jelent meg)

Magyar GyK (valójában DJ-K) **gyökszavak**

	djah = siklórepülés		dijuk=pontosítás, gihá=előbukkant	
	gekkó /a falon/	gyík	gyök	

G/Gy-L/Ly

gilá = vigalom			gól = játékgolyó	gulál = gördülő
gála /est/			gól	gulya
gaul=megmentett			gúla = golyó	gúla = golyó
Gaál /név/			golyó	gülü /szem/
golá=száműzetés	giul=utálat		gole=száműzetés	daluk=meggyűjtött
gálya	gél		gólya /vándor/	gyúl
gali=hullámos				gál=halom, hullám
gyalu /forgács/				gyúl /-ik/

G/Gy-M

	gám = is, szintén			gumá=kis gödör
	gém /kapocs/			gumó, gümő

	goméa=elnyel, gamloni=hórihorgas		
	gém /madár, kút/	gím /szarvas/	
daján='felszolgáló', goméa=elnyel			gime=elnyelte gumijá = gumi
gyám			gyom gumi

G/Gy-N/Ny

	gán=kert, goni=színárnyalat		gnihá = nyögés
	gén		gnú
gnáj = ócsárlás			gnáj = szégyen
gané /ganéj/			gúny, gúnya
dajénu = ha csak nem... /arám/		daján = bíró	jonek=csecsemő
gyanu /djanu/		gyón /djón/	gyün /d-jön/

G/Gy-R

A d- előrag arám, ami a héberből származó közlekedőnyelv volt. Jónéhány szava a héberben is használatos. A d- előrag jelentése: olyan, mint, ami...			
gaará=dorgálás	jaár=erdő, gerá=felizgatta	gir = mészkö	gir = mészkö
gar /nagy garral/	gyere /d-jere/	gór /cső, lyukas/	gyűr
jaár=erdő, grár=vontatás		gár = lakik	gerá=kérődzik
gyár		góre /rakhely/	gyúr
garúa = silány	grédá = csak		gerá=nyelőcső
gyaur	gyér		gyűrű

Magyar G/Gy-S szó nincs

GySz

goszesz=haldoklik			giszá = oldal
gyász			gyűszű

G/Gy-T/Ty

get = szétválás		get = szétválás	geut=fellendülés
gát		gót /nép/	gyut /eljut/
geut = dagály		geut=méltóság	geut =elárasztás
gatyá /lobog/		göte	guta

GZ/Zs

gáz = gáz	géza = géz		gáz = elröppen
gáz	géz		gőz
gez=lenyírt fű	géza=faj, törzs		géza = faj
gaz /gyom/	Géza		győz
gazál=elrabolta			gazál = elrabol
gaz /gonosz/			güzü /egér/
gazár=kiszabta			gzerá = tilalom
gázsi /szleng/			gúzs

H gyökcsoport – HX

ha- =de, akkor	h'- = -e? vajon?		heá = hej!	ah = hajjaj!
ha	he?		hö! /elakadás/	hú! hú!

	hé = nesze!		havu = rejtett	hibá=vonzalom
	hé!		hó /betakar/	hű /a híve/
			havu=rejtett, hulád=megszületett	
			hó /Hold-hónap/	
		háic=válaszfal	hov /az öle/, hom = hő	
		hiú /héj/	hő /hév/	

HW és HB/V

	hiwhev=pislákol	hewel = hiába		
	hébe-hóba	hiába		
		hawá=bűnös terv		
		hiba		
hibá=elrejtette		hov = köteles	hove=rejtőzik	hubá=rejtett
hab		hív /-ja/	hová?	Huba
havá=rejtőzött	hov = kebel	hibá=vonzalom		
havi /újhold/	hév /meleg/	hívő /hisz/		
	hoveván=amatőr	hawá=katasztrófa		
	hebe /-hurgya/	hiób /hír/		

HC

			hacá=kettéoszt	
			hoci- /nesze/	

HD

hoder=behatol		hoder = áthatol	hoder=áthatol	
had		híd	hód /fogak éle/	

HP

hipá=megvédte		hofia=megjelenik		hupá = 'befedett'
háp-háp		hip-hop		hupi /kék, lila/

HG/Gy

hagá = érintés	higlíd=beheged	higír = elfolyat		hadál=otthagya
hág /üzekedik/	heg	híg		húgy /hadja/
hug=látóhatár				hug = ünnep
hágó				Hugó
hadál=elhagyja	had = hegye		hodíja = közli	hag=ünneplés
hagy /hadj/	hegy		hogy /kötőszó/	húg /-a/

HH – csak ősi indulatszavak vannak

héah = hej!	heh = íny /-e kilátszik/	héch=hogyhogy?	háchi = a leg...
hahó!	hehe☺	hihi☺	hohó! höhö!
			húha! húha!

A H a legősibb hangok közé tartozik.

HJ

hój = jaj!	heá, hej = hej!	hoj = hej!		
haj!	hej!	híj! /hijnye!/		

háj = nyers, élő	hájc=válaszfal			
háj	héj			
haje = erős, fürge		hajáv = adós		
hajó	héja /madár/	híja /van/		
hut=szál, haját=szabó				
haj /cérna/				

**Magyar HK gyökszó nincs
H-L/Ly**

helin=elszállásolta		halá = tovább!	
hál /fekszik/		hol?	
hole = beteg	halál = úr		hole = beteg
/meg-/ hal	hely /a hele/		hűl /-fűl/
hál = vonaglik			hil = remegés
hal /szárazon/			hűl
hál = áldás éri			halul = üres
hála			hülye /hüle/
hilá=fényudvar	hel = glória		
háló	helió /Nap/		

HM

hamin = meleg étel		humach=elszegényedett	
ham /bekapja/		himi-humi	
hemír=lecszerélte			
hám /bőr/			
hamur=komor	hames = öt	hemá=düh, him=zajong	
hám /befogás/	hemi- /10 fele/	hím	
hamá=forró, hemai=vajszerű			hum=barna, barnás=ember
hamu /-zsír/			homo /ember/

H-N/NY

hén=azok a... hin=ürmérték	hin = ürmérték		hala = tovább!
hány?	hiány		hun? /hol?/
hiníah = elhagyta	hunah=otthagytott	hone=táboroz	hone = táboroz
/ki-/ hány	hiéna /dögevő/	hon	hun /nép/
huná=elmozdított	hen = kellem	hen=kellem	
/el-/ hány	hön /szeretett/	hón /-alj szagol/	
héna-ve-héna=ide-és-oda			hunah=nyugvó
hányá- /veti/			/ki-/ húny

HR

har = hegy	hore=nemző	heríja = kürtöl		hurkán=hajlított
háré /haj/	here	hír		húr /hurka/
	hore=nemző	heríja=riadóztat	hóra=népi tánc /Balkán, Izrael/	
	Héra	híre /-hamva/	hóra	huri /táncol/

HS

hisá = érezte			hosía=megsegit	hus = érzelem
has			hős	hús
				hisív = fúj
				hús / szél, hús /

HSz

T/Sz hangvált	hiszík=következtette, hit'á=megtévesztette	huszát=elmozdított
	hisz /hit/	húsz /vonalat húz/

HT

hat = fél /tőle/	hétév=jól teszi	hitá=félelem hut'á=m.tévesztette	hutát=rémítő
hat /rá/	hét /egy hét/	hit	hút
hat = metszőfog	het = bűn		
hat /6 ragadozó/	hét /7 gonosz/		
hatá = bűnt követett el			
hát /-a ragadozó/			
hejot se = minthogy		hote=paraszat éleszt	
hát...			huta /kohó/

HZ

ahuzá=birtok	hoze=előrelát	hazák = erős	hizek=erősítette	hezíah=elmozdít
ház	-hez, -höz	hízó	hoz	húz
hazaká = birtokjog		hezíah=elmozdít	hizír=visszatartotta magát	
haza		hiúz		húz /-halaszt/

J gyökcsoport – JX gyökszavak

	jae = szép		jae=illő, tov=jó	
	jé!		jó /tó/ *	
			joev=vágyik rá, jovel=kos	
			jő /jön/	

*A jó és a tó /víz/ szavak között máshol is fellelhető a kapcsolat.

JW és JB/V

joev = kívánja			javál = patak	
jawa			jöwő /jöwel/	

JC/Cs – magyar szó nincs

			jakint = jácint	
			jácint	

JD – magyar szó nincs

		jidá = hajította, dobálta	
		jód /élénk kémiai reakciók/	

JP/F – magyar szó nincs**JG gyökszavak**

	jigá=kifárasztotta		j' gijá=kifáradás	
	jég		jóga	

	jied = megjelölte		jodéa=tud, ismer	
	jegy		jog	

JH

				jihem=üzekedett
				juh

JK – valódi magyar szó nincs

jakár = becses				
jak /vad szarvasmarha/				

JL

	jilel = jajgatott		jail = hatásos	
	jel		jól	

JM – magyar gyökszó nincs, bővített is csak egy van: jámbor

JN/Ny

janu=elnyomott			jaen = strucc	
jány			jön	
			jonek=új hajtás	
			Jenő	

JR és JS

jaár = erdő			j'suá=segítség	
jár			jós	
jores=örökös				
jár /neki/				

JSz és JT

Magyar JZ gyök nincs – bővített szó is csak egy van: józan

jaasze=csinálja				geut = áradás
jász /nép/				jut /gyut/
				jitur = maradék
				jut /neki/

K gyökcsoport – KX gyökszavak

		ki = hányás	kowe=összegyűjt, kavúá=állandó	
		ki /kifelé/	kő /kövek/	
		k' = olyan mint		
		ki?		

K-B/V

kavúá=rögzített	kove=odaerősít	kavúá=rögzített	kowe = összegyűjt	
káva /kút/	kéve /kötözött/	kivi /nem repül/	kowa /tűzgyújtás/	
kavá=kifosztotta			keb = úrmérték	
kaba /sólyom/			kőb	
kove = kialvó				
kába				

keva=állandóság, kofe=kényszerít			
kávét /kaffa, ébren tart/			

K-C/Cs

kacúv=ütemes	kecev=ritmus		kecev = ütem	
kac-kac	/kis/ kece		kocsi /döcög/	
kace = a vége	kecec = gally		koci=tüskés, kecev=levágja	
kacs	kecs /-es/		koca	
koc = tüske			koci = tüskés	koc = szálka
kacsa /csíp/			kóc	kuc-kuc
kace = a vége		kcat = kicsiny		
kacsó /kéz/		kicsi		

KD

kád = korsó			kadát=előírás szerint
kád			kód
			koder=beborul
			köd

KP/F

mint bekapó száj	szőrös száj		összeszorított száj	csücsörítő száj
kaf=tenyér, kanál	kof=majom		kofi=majompofa	kípa=kupola
kap	kép /arc/		kofa	kúp
	kupá=halom		kafu = fagyos	kupá=leszedett
	kepe /kéve/		kopa /szállás/	kupa /sörhab/
kfi'á = verés			kipah=károsodott	
/ki-/ kap			kop /-ik/	
kafá=ráborította	kofe=ráborít, kefe=hab		kefe = hab	
kapa	kefe		köp	
kafá=ráborította	kef=élvezet		k'fao=kényszerít	
kápa /nyereg/	kópé		kopó	
kípa = kupola		kefet=csomó	kípa = cella	kípa = cella
kapu		kipu /csomóírási/	köpu /kaptár/	kupé

Héber **KG** gyök nincs

A magyar **KGy** valójában **KDJ**

	k'dáj=érdemes	kid=szerencsétlenség		
	kegy	kígyó		

KH

			kóah=erő, kohe=krákog
			kohó

KJ

kajaut=megfelelő	kef=élvezet, kijef='éli világát'		
kaja /szleng/	kéj		

KK

kaka = kaka				
kaka				
<i>mint a kaka</i>				
kakaó /barna/				
kahás=sovány	kahol = kék			kuch = üreg
káka /sás/	kék /mint a holt/			kuka /néma/

KL

kál = az egész	kál = könnyed	kol = összes		kulo = mind
Kál /-kápolna/	kél /a Nap/	kiló		kuli /mindenes/
kaéa = múltó	kol=hang, kale=múltó			kil'á = eldobta
kála /virág/	kele /kelepel, elszáll/			kül

KM

	kum = ellenség		k' - =mint, om=nemzet	kom=aludttej
	kém		koma /mint mi/	kum /alszik/

K-N/Ny

kaná=birtokolta	kénim=lándzsahegyek			kumá=magasság
kan	kén			kun /kumán/
chán = kán	ken = tisztseg	tin=iszap, szín=Kína	T/Sz	
kán /vezér/	ken /felkenik/	Kína		
	kone = vevő	kin=sirat, kiná=tetű		
	kéne /kellene/	kín		
kaná=birtokolta	kanai=féltékeny			
kánya	kény /-e kedve/			

KR

kará = hideg	kore = szólít		kor = hideg	koreh = betakar
kár	kér		kór	kúra /betegség/
	kore = hívja		kore=történik	kore = ás
	kérő /vőlegény/		kor	kúr /fúr, közösül/
kerá=befed, kore=széttép			koár=homorú	krí=gabonarakás
kar /véd, támad/			kör	kúr /kör/
kórah=gerenda			korá = tető	kerá=tetővel fed
karó			kóró	kúria

KS

kás = szalma	kás = szalma	hekis=hasonlított		
kas /fonatos/	kese /fakó/	kis		
kase = nehéz	kasis = idős			
kása	késő, kései			
	kase = kemény			kos=rúd, kosi=konokság
	kés			kos /szarv/

KSz

kiszúah=lenyesés		kisze = szék	kesze=újhold	kaszuf=ezüstös
kasza		kisze /járás/	kósza	kösz /hal/
				kuszá=befedett
				kúsz /-ik/
kuszá=elfedett	kosze=betakar		kosze = belep	kuszá=elfedett
káosz /kusza/	kész		kosz	kusza

K/ChT és KT/Ty

A héberben kétféle **K** betű van – a másik a **K/Ch** változó hang és az az újabb.

	kitá = elvágta	kat=csoport, kat=fogó	kat = nyél
	két	köt	kút /gémes/
kat = megfog		kat=falka, kat=megfog	
kátyu			kutya

KZ

	k'osze=ami tesz	koser=összeköt
	kéz	köz

L gyökcsoport

LX gyökyszavak

	l' = -ra, -nak, -hoz, -ig, -ni	ole = felszáll
	le, le-	ló /-ra/
	lo=nem /la=nem! arám/	
	le!	
	laá=lenyelte, laba=láva	lóa = kráter, garat
	lé	lő /láva, állat/
	lee, leá=fáradt, bágyadt	
	Leó, Lea /alvó oroszlán/	

L-B/V

laba = láva	laba = láva	laván = fehér	lóa = kráter
láva	lewe /lé/	lív /lavóni nép/	lövő
laba = láva	lev = szív	liwá=kísérte, lev=szív	
láb /láva bunkó/	levő	liba /kislibákat kíséri/	
	liwá=kísérte	liwá = kísérte	libá=lobbantott
	Lévi	Lívia	lob
			Líbia

L-C/Cs

halacá=tréfákozás	hiluc=erősítés	hiluc = erősítés	hulác=kihúzott
laca /-faca/	léc	lőcs /láb, szekér/	luc /fenyő/
	l' = -ni, ocel=áraszt	ocel=áraszt, puc=szétzór	
	l-ecsó /lucskos/	locs /-pocs/	
		l' = -ni otes=befed	
		l-óca /pad/	

LD

lidot=dobni, jad=kéz	léda = születés		léda = születés
l-áda		Lídia	lúd /kislibák/

L-P/F

lafut=ráerősített	lopet=rákapcsol		lopet=felkapcsol	lup=kontyvirág/
lap	lép /-és nyom/		lop	lup /hurok/
	lapuf='bepólyált'			
	/be-, meg/ lep			
lafut=ráerősített	lafut=ráerősített		lopet=rákapcsol	
lapu /levél/	lép /-es méz/		lopó /edény/	
lopet=körülvesz	lopet=körülvesz			m'lupát=körülfogott
láp	lép /csapda			lupe /nagyító/
	lipi = rostos			
	lép /testrész/			

L-G/Gy

	legión = légió	legión = légió		
	leg-	liga		
	l' = -ni, og=köröz		l' = -ni, og=köröz	l' = -ni, og=köröz
	l-ég		l-óg	l-úg /lyukat fúr/
	l' = -ni, og=köröz			
	l-égy /rovar/			
lah=nedves	l' = -ni, iduj=buzdítás			
lág	l-égy /legyél/			

LH

	lehe = fáradt			
	léha			

L/Ly-K

liked=egyesítette				lakuj=hiányos
lak				luk, lyuk
loched=elfoglalja	leká=nincs /arám/		loke=megver	likuj=fogyatékoság
lakó	lék		lök	lüke

LL

	lél = éjszaka		lilach = orgona	
	lel		lila	
	lul = ól, ketrec		lilt=fülesbagoly	
	lelő /hely/		Lili	

LM

Az l' előrag, igeképző utóraggá változott: l-om-om-l.				
láma = miért?			l'om = nemzet	
lám			l-om /omlik, ömlik/	
lamád=tanult			láma = minek?	
láma /pap, háziállat/			/lim-/ lom /kacat/	

L-N/Ny

	l' = -ni, ani=én			
	l-ény /én-ni/			
lán = 'alvó'	lun = hált	lin = alvó	l' = -ni, on = erő, vagyon, gyász	
lány /jány/	len /kinyúlik/	Lina /alvó/	l-ón /lenni, történni/	
	liná = fekvés	lin = fekvő	lun = alvó volt	
	lénia /fekszik/	lián	Luna /Hold/	

LR

			l' = -ni, ore=átönt	az o torokhang
			lőre	
	l' = -ni, ore=kitár, paár=szájtató		l' = -ni, ore = átkoz	
lári /-fári/			lóri /papagáj, kibál/	

LS

	lis = oroszlán			
	les			

LSz

	loesz=megrág		lausz=megrágott	
	lesz /eszik/		lősz /morzsolt/	

LT

litrá = font /súly/	lét=nincs, milét=betöltés	letaá=gyík, pet'á=hirtelen		
lat /-ba vet/	lét /ét-el?/		lót-fut/	
lat = beborít, varázslás			helit = eltakar	
lát /'látó' ember/			Lót	

LZ

láz = eltér				
láz				
luzá=rágalom				
laza				

M gyökcsoport – MX gyökszavak

ma = mi?	N/M hangvált	anu = mi		umá = nemzet
ma		mi		mú
		ma = mi?		
		mi?		

MW + MC/Cs + MD

	macit=meggyújt		muád=irányított	m'uve=kívánt
	mécs		mód	múwi

Magyar M-P/F gyök nincs, bővített szó egy van: mafla

M-G/Gy

mag = elolvad	m' - = nyomatékösítő előrag	mug lev = nyúlszívű		
mag	meg- /igekötő/			müge /nyugtató/

magá=érintkezik	magia = érkezik	magia=érkezik	
maga	még, meg /+/ magia = érkezik	míg	mögé
	megy		
magos = mágus	magá=kapcsolat		
mágia	megye		

MH

	m' uhe=összenőtt, méhos=fájdalmas	moch = pehely	
	méh /rovar/	moha	
	méhos=fájdalmas	méah = zsír	m'hí = csapás
	méh /anyaméh/	mohó	Muhi /csata/

MJ

májim = víz	mé- =vize, méi=belei	máit=összeomlás	
máj /vizes/	mély	moly	
	m'jaed=kijelöl	m'ajen=megvizsgál	
	mely	mily	

MK

mekí = kihány		mukión=bohóc	
mák /mérgező/		móka	
maká = csapás			
Makó /török pusztítás/			

ML

	m'jaed=kijelöl	m'ajen=megvizsgál	
	mely	mily /-en/	
mélá=ám legyen!	mélá = körisfa	milo = sánc	mélá=ám legyen!
málé /mafla/	méla /lehajló/	móló	mulya
máli=betöltött	májim = víz	moel=sikkaszt	milá = szó
málé /étel/	mély	moly	múló

MM

méim = -tól			
mama			
méim = -tól			mum=testi hiba
máma			múmia

MN

mán=ki? mi? /arám/	miná = kijelölte	min = fajta	
man = ember	menü	minő /milyen/	
manóa = motor	meniá = hajt		
mánia	mén /ló/		
	meniá = indít		
	mén /menő/		
monéa = akadályoz	m'oná=lakhely		
manó	men /-hely/		

MR

<i>kvár = már</i>	<i>merik = kiürít</i>			<i>m'are = átönt</i>
már	/ki-/ mer			Mura /köz/
<i>mará=ellenállt</i>	<i>mored = lázad</i>		<i>maor = világít</i>	
mar	mer		mór /világos bőr/	
<i>mar'e=kinézés</i>	<i>maarich=értékel</i>			
mar /magasság/	mér			
<i>mará = úrnő</i>			<i>more = tanító</i>	
Mária			Mór	

MS

<i>másul=hasonló</i>		<i>mismes=tapogat</i>	<i>mose = kihúz</i>	
más		mis-más	mos /patakban/	
<i>masál=példa, ma'szijá=mese</i>	<i>mosíja=megvált</i>			
	mese	mise		

MSz

A héberben kétféle sz betű van, a fiatalabbat írtuk itt vastagon.				
<i>maszá = teher</i>	<i>maszá = utazás</i>	<i>maszá = megpróbáltatás</i>		
mász /-ik/	/el-/ mész	mísz /unott/		
	<i>hémész=feololdotta</i>			
	mész			

M-T/Ty

<i>maát=kevés</i>	<i>mita=halál, mot=bot</i>			<i>miét = csökkent</i>
matyi, matyó	méta /játék/			mút /mútét/
<i>mate = törzs</i>	<i>ma'ate=burkolat</i>	<i>et ma?=mit?</i>	<i>maate=burkolat</i>	<i>muát=csökkentett</i>
Máté	<i>meta-</i>	mit? tükörszó	motyó	mutyi /-ba: felesbe/

M-Z/Zs

<i>m'azivá=vakolat</i>	<i>méza = szvetter</i>			
máz	mez			
	<i>maze=csepegtet</i>		<i>mizá='permetez'</i>	<i>mizá=permetez</i>
	méz		mozi	múzsa
	<i>mazin = táplál</i>		<i>masza = teher</i>	
	mező		mázsa	

N/Ny gyökcsoport – N/Ny-X

<i>nu=menj már!</i>	<i>ná = kérem!</i>	<i>nóa=mozdulat</i>	<i>heni=akadályoz</i>	<i>noa=moccanás</i>
na!	ne!	ni! /nini!/	no!	nyú /nyüvek/
		<i>niv'át=megrémül</i>	<i>naá=szép, illő</i>	<i>ni'á=mozgatás</i>
		nyí /-vákol/	nő /asszony/	/el-/ nyű
			<i>noa = mozdul</i>	
			nő /nől/	
			<i>noa = mozdul</i>	
			Noé, Noa	

NW és NV

niv'á = feltárul	n'vi'á = eredet	nawe = csinos	noa = mozdul	
naív	név, Néva	níwó	növő	

Magyar N/Ny-C/Cs szó nincs

ND

nád=hajladozik	ed=pára, ned=vízoszlop			
nád	nedü /nedv/			

N-P/F

nipá = átszítált				
Nap /fény a lombon/				
nofel=lesüllyed	nafoc=elterjedt			
nap	nép			

N/Ny-G/Gy

natuj = kifeszített, kinyújtott	TJ/DJ hangvált		núah=nyugvó
nagy /nadj/	négy /dimenzió/		nyugi
		noek = nyög	nugá = sújtott
		nyög	nyűg

NH

	n'hí = jajszó		nihá = ám legyen!
	néha		noha /ámbár/
	nohe = siratja		
	néhai		

N/Ny-J

najád=vándorló	noj = szépség			
nyáj	nej			

N/Ny-K

naká=megbicsaklott	niká = levont			
nyak	-nek, neki			
naák = nyögött				
nyák /nyáladzik/				

N/Ny-L

al = -on		niftah=nyílik	n'ale=emelked	n'ale = felülmúl
-nál, nála /van/		nyíló	nől, nyől	nyúl /odáig ét/
nilhach=leleget	n'ilá = bezáró	nilhac=nyomul		n'ale=felemelked
nyal	nyel	nyíl /hegy/		nyúl /állat/
nalós = gyúrt	nilwe=hozzátartozó			
nyál /nyálás/	nyél /nyelve/			

N/Ny-M

	é'n=nincs, nem		nimhac=nyomott	
	nem		nyom /láb/	

	min = a neme		noám = kellem	
	nem /nemű/		Noémi	
	nim = alvó		num = alszik	
	néma		nyom /ágyat/	
	nimi=hajszálnyi			
	némi			

NN

	ni'ná = ringat			
	néni, néne			

NyR

nér = világít	nir = utód	nir = fény		
nyár	nyer	nyír		
nér = világít		nér = világít		
nyár /fa/		nyír /fa, fehér/		

N/Ny-S

			nose = követel	
			nos!	
	nasur=letépett		nisá = engedett a csábításnak	
	nyes		nős	

NSz

naszu = nő	noszer=fűrész			nusz=menekül
nász	nesz			nyuszi
	naaszá=megtett			nu szá = menj már!
	nesze!		nosza!	

N/Ny-T

		natív = ösvény	nitá = elnyúló	
		nyit	nóta	

NZ

	noáz=merészel		noze=cseppen	nizef=megróttá
	néz /szúrós szemmel/		nózi	nyúz

R gyökcsoport

RX gyökszavak

roe = néz, lát	r'e! = nézzed	ree = rivalgás	róa = gonoszság	
-ra	-re	rí	meg-, rá-/ ró	
raá = rossz	ree, reá = barát		raúa=megrongált	
rá-	reá		ró /vés, ír/	

RB/V

rubá=szaporított	r'vidá = leterítés			
rab	rév			
	roveg = felhalmoz			
	reve /oxidált réteg/			

rabá=nagy /arám/	raavá=látványosság			
Rába	revii			

R-C/Cs

rác = fut	rác = szalad			rucá=elégedett
rác /nép/	réce			ruca
racuj = megfelelő	riced=ugrándozott			
ráció	rece			
r'ciá=átfúrás, racif=összefüggő				
rács				

RD

radá=leigázta	rided=lapította	r' difá = üldözés		rode=megfenyít
/te/ rád	redő	riadó		rúd
		riut = frissesség		
		riad		

R-P/F

rafe=laza, rafus=sáros		rofef = repdes		
ráf /lazán teszik fel/		röp		
	rupá=lazított, rafus=sáros	ripek=könyökölt	rupá = gyenge	
	répa	róf /2 könyök/	rúpia /ezüst/	

R-G/Gy

regev = rög	rahók=távoli, ragil=szokásos	regev = rög	regel = láb
rag	rég	rög	rüg
reges=moraj, rach=puha			
rág			
rach = lágy	rogel=pletykál	rogel=pletykál	
ragu /leves/	rege	rigó	
regev=göröngy	rigel=kikémlél	ragóm=megkövezett	rig'í=futólagos
ragya	regió	rogy	rüggy /rudj/

RH és RJ

r'ijá=legeltetés				rihus=nyüzsgés
raj				rüh
			raháv=bő, ruchász=begombolt	
				ruha

RK

riká=lelapította	réka = alap			
rak /rá/	Réka			
rakivá=puhány			rihreh=szaglászott	
rák			róka	

Magyar RL szó nincs

	r'alá = fátyol		r'alá = fátyol	
	relé /re-fel/		roló	

RM

ráma = szint	roem=égdörgés	rum=dicsőített	rómi = római	rum=dicsőített
ráma /keret/	rém	rima /kurva/	Róma	rum
			rom=büszkeség	
			roma /cigány/	
		riná = dal	ramá=magaslat	
		rím	rom	

RN

N/M hangvált	r'ém=rénszarvas	ramá=fennsík, runán=dalos	rumá = rászedés
	rén		róna
			rúna /run=titok/

RR

rar = lefolyik				
ráró /halászsas/				
Az RR egyik nyelvben sem vált kétszótagúvá. Héberben 2, magyarban 1 szava van.				

RS

	rés = fej, fő			
	rés /száj/			

RSz

	reszek=reszelék, risz=hosszmérték			
	rész /-ek/			

RT

rotel =súlymért	ratív = ázott		rotéah=forró	r'ut = rálátás
ráta /mérték/	rét		rőt	rút
	reut = barátság	ritá = megszán		réta=meghátrolás
	retye /-rutyá/	Rita		ruta /kicsi lett/

R-Z/Zs

raóáz = titok	raze = vékony	órez = rizs	raze = sovány	rosef=parázslík
ráz	réz	rizs	rozs	rúzs /vörös/
	razi = titkos, risz=szemöldök		rosef = parázslík, roes = lármás	
	rézs /út/		rózsa /vörös bogyó, madaraknak/	
	résa = első, rás=szegényember		ruszák=összetört	
	Rezső		rözse	

Az S gyökcsoport

SX gyökyszavak

	saá=pusztává vált	his = gyorsan	soá = lepusztult	soá=katasztrófa
	se	sí, Sió /csatorna/	só	sú sű /betegség/

SW és S-B/V

sáv=egyforma		siw'á=segítség!		sawe = érdemes
sáv		sívó /sivalkodik/		sűw /sógor/
sáv=hiábavaó				
savó				

sáv = visszatér	soev=szivattyúz			subá=hétszerezett
sav /felböfög/	seb			suba /7 bőrből/

SC/Cs szó a héberben 1 van, a magyarban csak csak 1 indulatszó: sicc!

A magyar **SD gyök** rejtett, csak az SDR váza fejlődött ki.

			sad = emlő	
			sodó /tejszerű mártás/	

S-P/F

saáf = beszívta	safát=tüzzre tette	sofár=kürt, soféa=áraszt		
sáp /adó/	séf /a főznivalót/	síp		

SG

saág = ordított				sigá=megőrijtette
Ság /vulkán hegy/				súg /belső hang/

SH

se-ah=mint egy báty			shik!=átokszó	sehi = hónalj
sah			soha	süh /rüh/

SJ

sájes bo = görcs benne	sáj = ajándék			sájes = görcsös
saj /-meggy, hasmenés/	sej!			súj /betegség/

SK

		saiá = síma	sokek=nyüzög, suk=piac	
		sík	sok	

SL

salá=kihúzta		hisil=lehullajtotta		s'ol = pokol
sál		siló /új szó/		/meg-/ sül
				s'ol = pokol
				sül /állat/ *
				s'ol = mélység
				súly
				si'ul = köhögés
				súly /betegség/

*A sün és a sokkal nagyobb sül húsa nagyon finom, de a tüskéik miatt nehéz volt bánni velük. Ezért mindkettőt, még elevenen, tűzbe dobták.

SM

s'ám=parafa	sum = semmi		sum=valamicske	
sám /fa/	sem		som /kicsi/	
	smúa=hagyomány	samá=pusztaság		
	séma	síma		

S-N/Ny

		siná=rovátkolt		suná=fogazott
		sín		sün

				suná=megváltozott
				sunyi

SR

s'ár=maradt, sore=beáztat		s'ár=maradvány	surá = sor	surá = sorozat
sár /a sarun/		sír /domb/	sor	sűrű
saára=nőrokon		sír = énekel	sz'orá=árpa, sechár=sör	
Sára		sír	sör	
saruk = u betű				
saru /sarkos/				

SS

saszá=kifosztotta				siasá=szórakoztatta
sas				süsü
szaszúa=felhasadt			soá=katasztrófa	
sás			sose	

Magyar **SSz** szavak nincsenek, csak egy régebbi jövevényszó: suszter

ST gyökszavak

sétah=térség, sat=kószál		sut = úszik		sot = ostor
	séta	siet		süt
soet = dobog				sote = vad, buta
sete /-suta/				suta /öz/
sté=kettő, sat= behelyez			sté = kettő	sit = betesz
satu			sót...	sut

Egyetlen magyar **S-Z** szó van: sóz

			sot = ostor	
			/oda-/ sóz	

Sz gyöksorozat

SzX

		soev = szívja	szoen=lármás	szovev = forgat
		szí /szívja/	szó /beszél/	szű /szív, kebel/
			szovech = fon	szubá = jóllakott
			sző	szű /-ette/

Sz-B/V

szubáv=irányított	civ=rost, szivi=rostos	szibá=kielégítő	szubá=jóllakott
szab /formál/	szív /testrészt/	szoba	szüve /keble/
szaba=öregapó, oreg=szabó	szivev=forgatta	szovech = fon	
szabó	szív /szívja/	szövő /sző/	
száva = bőséges		szóva = bőség	
Száva		Szob /szop/	

Héber **SzCs** szó nincs – magyar csak 3 van: szűcs, szöcske, szecska

			szut = öltözet
			szűcs /Cs=TS/

SzD

	szade = mező	szijed = 'bemeszel'	szid = mész	
	szed	szid	szóda /bugyog/	

Sz-P/F

	szupák=ellátott	szifon = szívócső	szipek=felszívta	
	szép /a szopós/	szipó /szívó/	szop	

Sz-G/Gy

szag=meghátrál	szugá=sövény		szoger=lezár, szagszoget=ötvözet
szag	/be-/ szeg		szög
szagi=hatalmas	szag = elkeríti		szug=körülveszi
szágó	szegy		szűgy

Magyar **SzH** gyök s ma is használatban levő szó nincs

SzJ gyökszavak

széja=báránka, szíjah=beszéd	szijúa=segítség		
száj	szíj		

SzK

iszuk=foglalkozás	kisze=szék		szikuj = esély	sziká = tű
szak	szék		szok /-ik/	szük
szak = zsák		szuká=tüske	szuká = lugas	szakuch=fedett
szak		szike	szöke /napfényes/	szuka /fedezés/
		szikev=kitört	szikev = feltört	
		szik /só/	szök /-ik/	

SzL

szolel = orsóz	silá = kihúz	sziled=dícsőít	soel=kérdez	
szál /húzódik/	szél	szil /magas fa/	szól	
szalul=kikövezett	silá = kihúz		szlidá=undor	szilek = eltávolít
szála /terem/	széle		/meg/ szól	szül
	szelek=répa			szulá='megtaposott'
	szel /vág/			szülő

SzM

szamá=húzd ki!	szumá = vak szem			
szám	szem /még csukott/			
	szumsum=szézámmag			
	szem /termés/			

Sz-N/Ny

szanszán=pálmaág		szinwer=káprázat		sz'ón = zaj
szán /szánkó/		szín /szinu-er/		szűn /-ik/
soen=megtámaszt	szonen=átszűr	színún = szűrés		séna = alvás
szán /sajnál/	szén /fekete/	szín /szélvédő/		szunya /szundít/
szonef=hozzácsatol				
szán /neki/				

szanuk=ellökött, eldobott				
szana /-szét/	széna			

SzR

szaráv = tüske	sze'ér = szór	sza'ír=szörös	sze'ér = szór	szir = tövis
szaru /szarv/	széria	szír /asszír/	szór, -szor	szúr
szarúa=nyújtott	szir=fazék, szered=íróvessző		sz'ár = szór	sz'ár = szőr
szár	szer /eszköz/		szőr	szúr /ruha/
szár = eltávozó	szarúa = elterül			szinen=megszűrte
szar	szériü, szer /falu/			/meg-/ szűr

SzS szó egyik nyelvben sincs

SzSz gyökszavak

szasz=örvend	m'szisz=örvendezett		szafut=tetézett	szusz = ló
szász /nép/	szesz		szósz /szaft/	szusz /szuszog/
	szász = moly	szisz = rojt	szisz = bojt	
	sziszi /-fuszi/	kígyó-/ szisz	szösz	

Sz-T/Ty

	laszét = vinni	heszít = uszít	laszét=hordani	
	szét	szít	szütyő	
		stítá=szivárgás		
		szita		

Héber Sz-Z szó nincs

Magyar Sz-Z

záz = elmozdul				zuazá=megrendített
száz /nagyságrend váltás/				szúz /zúz/

T/Ty gyökcsoport

T/TyX

ata, at = te		atem, aten = ti	tov = jó	tá'il = drót
te		ti	tó /tavi/	tű
			téva = állvány	toe = téved
			tő /töve/	tyű! /meglepő/

TW és TB/V

táv = tovább	toe = téved		táv = tovább	
táv	tév		towa	
t'ó = bivaly	táva=természet		tavah=levágta	taev = vágyik rá
tawi	tewő		töwe	tűwé /teszi/
	téva=láda, teveülés			
	teve /tevő/			
tabu = tiltás	tavlán=búvármadár			tub'á=süllyesztett
tabu	téb /lából/			tuba /rózsa/

T-C/Cs

tice = menj onnan!			tovéa=bemerül	
Tác	Técső /tócsa/		tócsa /tó-tesz/	
			tovéa=bemerül	
			/gólya/ töcs	

TD

		oded = buzdít		todaá = tudat
		tiéd /te-édj/		tud
				udim = túlélők
				tüdő /te-üde/

T-P/F

taf=apróságok		tipá=nedvességet szív		tofeh=felfúvódik
táp			top /rongy/	tufa /bazalt/
	tófer = karom		tofef = dobol	
	tép		töf-töf	

T-G/Gy

tag = ékezet				
tag /rész/				
téah=határt jelöl ki			todot=köszönhető	
tág			tógy /tudj/	

TH

tohe=álmélkodik				
tahó				

TJ

tajelet=sétány	tujah=bevakolt		tojuh = vakoló	tuja = tujafa
táj	tej /fehér/		tojó	tuja /túje/

TK

	toch=tartalom		téah=behatárol	tik = 'táska'
	téka /sublót/		tok	tyúk
			toch = tartalom	
			tök	
	tokéa = megüti	tiktuk=tiktak	tokéa=beveri, beszúrja	
	teke	tik-tak	tőke /fa, pénz/	
			tokéa = kürtöl	
			tóka /faharang/	
			t'uká=nehezedés	
			toka	

TL

talál=betöltötte	ilél = befedte	metil = eldobó	tol'á = féreg	hitil=hajította
tál	tél	tiló	tól	túl /jut/

	tel = domb	toladá=származék		tulál=feltöltött
	teli, tele	tőle		túl /sok/

TM

tomech=támaszt	toem=egyezik		tamum = tömör	
tám	téma		töm	

T-N/Ny

toen = érvel		tiná = elsírat	ton = tonna	tnúa=mozgás
tan		tinó /herélt/	ton /hal/	/fel-/ tünő
toen = állít		M/N hangvált		tamún=rejtett
tanu				/el-/ tünő
taún=megrakott	taaná = állítás		ton=tonna, toaná=ürügy	
tanya	tény /ten-i/		tunya /nehéz/	

TR

tarmil = hüvely	tijer=bejárta	T/S hangvált	tor = sor	tajár = túrista
tár	tér		tor /bogár/	túra
t'urá=kivilágítás			tragi = tragikus	tírhá = teher
/ki-/ tár			tor /gyász/	túr
taruf=megfosztott			teres = szikla	turiya = kapa
tar /kopasz/			tör	túr /túrja/
	tóra=elmélet	tor=sorozat	toref=megsebez	terúd=kiüzés
	teória	trió	tőr	túró
			toref = elrabol	
			tőr /csapda/	

TS

tasus = gyenge				tistes = elmosta
tás-tás /kacsa/				tus /tinta, fürdő/
			tosevet=talapzat	t'suá = rivalgás
			tős	tusa

TSz

	taasze = tedd!	tusz=repül, t'iszá=dagassz!	tusz = repül
	tesz		tosz /lök, közösül/
	taasze=tedd! fiszfesz=elmulaszt	tisza = légijárat	toszefet=pótlék
	tesze /-fosza/	Tisza /közlekedés/	túsz /kezes/

TT/Ty

latét = adni	latét = adni		totah = ágyu	
tát /száját/	tét /ráadás/		tőt /tölt/	
tat = alatta	tat = alatta			
tat /hátsó rész/	tető			
tatrán=érzékletlen	taát = beültet			tit=agyag, sár
tata /tehetetlen/	tetű			tutyi /-mutyi/

TZ

		hétéz = lenyeste		tozez=spriccel
		tíz /vonalat húz/		tűz
				tazrik=beoltás
				/rá-/ tűz

Z/Zs gyökcsoport**ZX**

zu = az	ze = ez	ez, iza = kecske	ez, iza = kecske	hezíá = megizzadt
az	ez	íz /ott a kaja!/ őz /őz is jó/	űz, úz /nép/	

Z/Zs-B/V

záv = folyik				
zab				
zevah = lakoma				
zaba				
zabál=szeméthordó				
zabi /gyerek/				
zaawá = borzalom	sibólet=örvény	ziben=árusított		
zsába	zseb /síbol/	zsib /vásár/		

ZC gyök sincs, csak a magyarban van egy szó: zacskó

Z/Zs-D gyökyszavak

zud = rosszat forral	zsidov = zsidó /oroszt/		
Zádor	zsidó		

A héberből származik a „zsidó” is – a környezettől – kisebbség elleni rosszindulattal.

Z/Zs-P/F

zaput=beszurkolt	sichsuch=lóbálás		szofi=az utolsó
záp /fog, tojás/	/zsip-/ zsup		Zsófia

Z-G/Gy

zag = szőlőhéj			zik=szélvihar, zag=csengettyű
zagy			zúg
			zugag=üvegezett
			zug /-ba bújik/
			zug = pár
			zug

Magyar **ZH** gyök nincs – **ZJ**

zijef=hamisan énekel			zik = szélvihar
zaj			zuhé /szleng/

Z/Zs-K

szak = zsák			zoek = kiált
zsák			zok /szó/
			zik=zakó, ujjas
zakó	zeke		

Magyar **Z/Zs-L** szó csak egy van

sala=békés, zileh=locsolta			
Zala			

ZM

			zom = hab	zo'em = dühös
			zöm /zöme/	züm-züm /méh/

ZN

	ózen=fül, zanván=énekes madár	zun = ellátja	
	zene	zóna /táj/	
		zon = táplálta	
		zóna /kisadag/	

Z/Zs-R

zar'ón = mag	zaaruri=parány	zirá = aréna		zérá=szétszór
zár	zéro	zrí /veszekedés/		zűr
		zérá = ondó		zarúá=elárasztás
		zsír		zsúr

Z/Zs-S szó egyik nyelvben sincs

Z/Zs-Sz szó héberben nincs, magyarban 1 van: zászló

Magyar **ZT** gyökszó nincs

Z/Zs-Z/Zs

za'azúa = megrázkódtatott		zu'azá = megrendült	zi'azá = megrázkódtat
zaza /hülye/		zizi /süsü/	zuza zúz
ziz = kiálló rész	zuz = mozdul		
zsázsa	zsezse /madár/		